

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2020 roku

Sąd Apelacyjny w Lublinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Ewa Bazelan
Sędzia	SA Magdalena Kuczyńska
Sędzia	SA Bożena Oworuszko

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2020 roku w Lublinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko K. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 12 grudnia 2017 roku, sygnatura akt I C 338/17

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I. w ten sposób, że oddala powództwo;

b) w punkcie II. w ten sposób, że zasądza od powoda M. B. na rzecz pozwanego K. B. kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

c) uchyla punkt III;

II. zasądza od powoda M. B. na rzecz pozwanego K. B. kwotę 20100 zł (dwadzieścia tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję;

III. nakazuje pobrać od powoda M. B. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Lublinie) kwotę 228 zł 22 gr (dwieście dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dwa grosze) tytułem pokrytych tymczasowo wydatków.

Magdalena Kuczyńska Ewa Bazelan Bożena Oworuszko

I ACa 474/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 listopada 2015 roku skierowanym przeciwko K. B. powód M. B. wystąpił o zasądzenie na jego rzecz kwoty 240.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód odpowiedzialność pozwanego wywodził z umowy pożyczki z dnia 6 października 2014 roku zabezpieczonej wekslem własnym in blanco.

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2017 roku Sąd Okręgowy w Lublinie:

- I. zasądził na rzecz powoda M. B. od pozwanego K. B. kwotę 240.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 17 listopada 2015 roku do dnia zapłaty;
- II. zasądził na rzecz powoda M. B. od pozwanego K. B. kwotę 10.217 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- III. nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Lublinie od pozwanego K. B. kwotę 9.000 złotych tytułem zwrotu części kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarbu Państwa.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego:

W dniu 6 października 2014 r. pozwany K. B. zawarł z powodem M. B. umowę, której przedmiotem było udzielenie pozwanemu pożyczki pieniężnej w kwocie 240.000 zł (§ 1). Pożyczka została udzielona na okres do dnia 6 października 2015 roku, do kiedy to pożyczkobiorca zobowiązał się zwrócić kwotę pożyczki wraz z odsetkami w wysokości 6% w skali roku (§2). Pożyczkodawcy przysługiwało prawo rozwiązania umowy za jednomiesięcznym wypowiedzeniem w przypadku, gdy w jego ocenie istnieje duże prawdopodobieństwo, iż pożyczkodawca nie będzie w stanie spłacić pożyczki w dniu wskazanym w § 2 (§ 4). Zabezpieczeniem umowy ustanowiono weksel własny in blanco wystawiony i poręczony przez pozwanego (§6). Wskazano, że pożyczkobiorca podpisując umowę kwituje jednocześnie odbiór pożyczki (§ 8). Strony przewidziały, że do rozwiązywania sporów powstałych przy wykonaniu umowy właściwym będzie sąd powszechny z siedzibą w L. (§10). Pozwany podpisał deklarację wekslową uprawniającą powoda do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zobowiązaniu wynikającemu z zawartej umowy pożyczki i wystawił weksel własny in blanco.

Pismem z dnia 30 marca 2015r. (data doręczenia 15 kwietnia 2015 r.) powód wypowiedział umowę pożyczki, wskazując na podstawę zawartą w § 4 ust. 1 umowy, tj. duże prawdopodobieństwo braku możliwości spłaty pożyczki przez pozwanego wyrażające się w problemach finansowych we F.. Jednocześnie wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 240.000 zł tytułem należności głównej oraz kwoty 6.904 zł tytułem odsetek w terminie 1 miesiąca od daty otrzymania wezwania. Następnie powód wypełnił weksel na kwotę 240.000 zł oraz pismem z dnia 17 lipca 2015 roku wezwał pozwanego do wykupu weksla na dzień 27 lipca 2015 roku w siedzibie kancelarii pełnomocnika powoda. Pozwany nie dokonał wykupu weksla.

Sąd uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie. Sąd wyjaśnił, że w sprawie powód dochodzi roszczeń z gwarancyjnego weksla in blanco o charakterze gwarancyjnym. Weksel taki stanowi zabezpieczenie stosunku umownego zachodzącego między wystawcą weksla a osobą, której weksel jest wręczany. Co do zasady zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, co oznacza, że jest oderwane od swojej podstawy prawnej. Jednakże, w sytuacji, gdy weksel in blanco wystawiony został w celu gwarancyjnym, to abstrakcyjny charakter zobowiązania ulega osłabieniu, bowiem dłużnik uzyskuje wówczas nowe uprawnienia, w tym do skorzystania z zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 lipca 2005 roku, I ACa 23/05, LEX nr 175166). Z uwagi na to, że weksel gwarancyjny zabezpieczał wiarygodność cywilną, to dłużnikowi/poręczycielowi przysługiwały przeciwko roszczeniu wekslowemu wszystkie zarzuty, jakie przysługują przeciwko roszczeniu cywilnemu. Może więc bronić się zarzutem wygaśnięcia zobowiązania głównego, jego nieważności, czy też jego niepowstania. W sprawie pozwany podniósł zarzut nieważności stosunku podstawowego z uwagi na pozorność umowy pożyczki. Wskazał, że celem umowy było zabezpieczenie wcześniejszych roszczeń powoda, który prowadził działalność gospodarczą pod firmą PPHU (...) i zawierał umowy z pozwanym prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...). Pod koniec 2013 roku pozwany przestał regulować należności wynikające z faktur wystawianych przez firmę powoda. Ostatecznie zadłużenie pozwanego u powoda wyniosło 92.150,73 euro, później w wyniku spłat

uległo zmniejszeniu. Na skutek wszczęcia postępowania naprawczego przed Sądem Handlowym w C. we F. tj. G. powód i pozwany uzgodnili, że pozwany będzie spłacał powoda w ratach. Pozwany twierdził, że w dniu 6 października 2014 roku zgodził się podpisać umowę pożyczki i weksel in blanco, które miały stanowić jedynie zabezpieczenie dla powoda, że wcześniejsze zadłużenie w kwocie 57.150,73 euro zostanie spłacone. Wobec takowego twierdzenia Sąd Okręgowy rozważał możliwość zastosowania w niniejszym stanie faktycznym dwóch instytucji, przewidzianej w art. 83 k.c. oraz w 506 k.c. Jeżeli chodzi o pozorność, to Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 83 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. W ocenie Sądu pozwany nie udowodnił jakoby umowa pożyczki była czynnością pozorną. – Wersja powoda, w której opisał on łączące strony relacje biznesowe, a także plany biznesowe pozwanego zasługuje na wiarę, a tym samym wyklucza możliwość obdarzenia wiarą twierdzeń pozwanego o pozorności umowy.

Natomiast stosownie do art. 506 § 1 k.c. jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa (odnowienie).

Sąd zaznaczył, że do dokonania skutecznej nowacji istotne jest, by strony dysponowały zobowiązaniem w tym sensie, że mogą modyfikować stosunek prawny, który je łączy. Granice dopuszczalności dokonania odnowienia będą zbliżone do tych określonych dla dopuszczalności zawarcia umowy ugody. Nowacja może dotyczyć każdego zobowiązania, które prawodawca pozostawia do swobodnej dyspozycji stron, bez względu na rodzaj zdarzenia, które spowodowało powstanie zobowiązania. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność, iż dotychczasowe wierzytelności powoda były objęte postępowaniem naprawczym przed Sądem Handlowym w C. we F. (G.) wykluczała możliwość swobodnej dyspozycji pozwanego swymi zobowiązaniami w stosunku do powoda i okoliczność ta wyklucza możliwość przyjęcia, że pomiędzy stronami doszło do odnowienia skutkującego wygaśnięciem dotychczasowego zobowiązania.

Zważywszy powyższe Sąd I instancji doszedł do przekonania, że łączący strony stosunek zobowiązaniowy należy oceniać jako nową umowę, której celem, zgodnie z jej nazwą było pozyskanie przez pozwanego środków finansowych na realizację planów biznesowych, a następnie, po zakończeniu prowadzonej w A. inwestycji, zwrot pożyczonych pieniędzy wraz z odsetkami (art. 720 k.c.). Ustalenia te stały się podstawą do uwzględnienia powództwa. Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach Sąd wskazał art. 98 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany K. B., który zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

Naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na wynik sprawy tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającej na pominięciu w ocenie Sądu większości okoliczności zgłaszanych przez Pozwanego, świadczących o pozorności czynności prawnej i zastąpienie tej oceny lakonicznym wskazaniem, że wersja Powoda wyklucza obdarzenia wiarą twierdzeń Pozwanego o pozorności umowy; Sąd nie dokonał oceny dowodów przedstawionych w sprawie, faktu istnienia postępowania naprawczego, zbieżności kwot zabezpieczonej wekslem i dawnych długów Pozwanego względem Powoda, chęci dodatkowego zabezpieczenia wierzytelności przez Powoda, znaczenia dla Pozwanego prowadzenia transakcji handlowych z Powodem, pozycji dominującej Powoda względem Pozwanego, który był uzależniony od dostaw drewna dla Powoda, wiedzy Powoda o kondycji finansowej Pozwanego, w kontekście zawarcia umowy pożyczki, braku przekazania kwoty pożyczki, co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego w sprawie;

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, dowolną, wbrew doświadczeniu życiowemu i logicznemu rozumowaniu ocenę zeznań Powoda i daniu tym zeznaniom wiary w całości, tj. błędne przyjęcie, iż Pozwany potrzebował środków na przeprowadzenie i dokończenie inwestycji, w sytuacji, w której Pozwany zaprzeczył tej okoliczności, a Sąd nie ustalił o jakie plany inwestycyjne miałyby chodzić, a także błędne ustalenie, że Pozwany zaciągnął pożyczkę u Powoda, w

sytuacji, w której kondycja finansowa Pozwanego nie pozwalała mu na wzięcie pożyczki, a Powód świadom tego faktu, jako doświadczony przedsiębiorca, nie zaryzykowałby utraty tak znaczącego kapitału;

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zeznań Pozwanego, uznaniu tych zeznań za niewiarygodnych oraz ocenę wbrew zasadom logiki, gdzie Sąd błędnie wskazał, że Pozwany nie miał prawa twierdzić, że podpis na wekslu in blanco nie wywołuje żadnych skutków prawnych, że jest to tylko „goły papier”, w sytuacji, w której przeciwnie Pozwany miał prawo twierdzić, że weksel który zabezpiecza fikcyjną wierzytelność nie wywoła skutków prawnych, gdzie Pozwany nazywając weksel „gołym papierem” z jego podpisem, nie odbierał temu dokumentowi mocy prawnej, jaką może on wywołać, a jedynie wskazywał, że czynność prawna, której weksel dotyczył, nic dla niego nie znaczyła, bowiem do pożyczki nigdy nie doszło;

4) art. 231 k.p.c. poprzez zastosowanie domniemania faktycznego polegającego na ustaleniu, że skoro Pozwany utrzymywał stosunki gospodarcze z powodem, to tym samym Pozwany zawarł skutecznie nową umowę pożyczki w kwocie 240.000 zł. celem realizacji innych planów biznesowych, w sytuacji, w której fakt przekazania kwoty 240.000 zł nie został udowodniony, a z faktu utrzymywania stosunków gospodarczych nie wynika domniemanie, że Pozwany zawarł umowę pożyczki, gdzie co więcej obiektywnie stwierdzona zła kondycja finansowa firmy Pozwanego, rodzi domniemanie przeciwne, że nie mógł on zaciągnąć kolejnego zobowiązania, a Powód świadom tego faktu, nie zaryzykowałby utraty kolejnej sumy pieniężnej;

5) art. 227 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne oddalenie wniosków dowodowych strony Pozwanej, wyrażonych w piśmie z dnia 27 kwietnia 2017 r. w pkt 3, 5 i 6 tj. odnośnie przesłuchania świadków i zwrócenie się do sądów francuskich o informacje na okoliczności przywołane w tym piśmie, w sytuacji, w której, przedstawione dowody miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia istotny niniejszej sprawy tj. tego, czy umowa pożyczki była zawarta dla pozorów, czy Powód przekazał Pozwanemu kwotę pożyczki, gdzie Pozwany powyższymi dowodami wykazywał słuszność swoich twierdzeń, a Sąd oddalając te wnioski dowodowe uczynił zarzut Pozwanemu, że ten nie przedstawił wiarygodnych dowodów przeciwnych w sprawie, co w sposób oczywisty doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego, daniu wiary jedynie twierdzeniu Powoda i nierozpoznanie istoty sprawy;

6) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak dokładnego wskazania, dlaczego Sąd odebrał walor wiarygodności dokumentem przedkładanym przez Pozwanego i jego zeznaniom, co uniemożliwia poddania orzeczenia kontroli przez przyzmat zgodności oceny Sądu z doświadczeniem życiowym oraz logiką formalną.

Naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 83 k.c. poprzez jego niezastosowanie, skutkujące błędnym uznaniem, że strony zawarły skutecznie umowę pożyczki w dniu 6 października 2014 r. w kwocie 240.000 zł, w sytuacji, w które sąd w ogóle nie ocenił, przez przyzmat tego przepisu, przywołanych przez Pozwanego okoliczności faktycznych świadczących o pozorności złożonego oświadczenia woli, co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że Sąd nie rozpoznał zarzutów pozwanego, co doprowadziło do nierozpoznanie istoty sprawy.

Pozwany wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I tenoru orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w całości;
2. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. II. tenoru orzeczenia, poprzez zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów postępowania za postępowanie pierwszo-instancyjne na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c.;
3. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt III. tenoru orzeczenia, poprzez nakazanie ściągnięcia kwoty 9.000,00 zł od Powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie tytułem zwrotu części kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

4. zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za udział profesjonalnego pełnomocnika przed Sądem drugiej instancji, według norm przepisanych.

W razie niepodzielenia stanowiska z pkt II. wniósł o : uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego na nowo w całości oraz celem rozpoznania istotny sprawy, zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za udział profesjonalnego pełnomocnika przed Sądem drugiej instancji, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód M. B. wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanego jest uzasadniona. Uzasadnione są zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa procesowego, jak i materialnego.

Za chybiony Sąd Apelacyjny uznał jedynie zarzut dotyczący naruszenia art.227 k.p.c. w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. w zakresie oddalenia wniosków dowodowych z zeznań świadków, gdyż dowody te nie były przydatne do rozstrzygnięcia, przede wszystkim do wykazania okoliczności, których miały dotyczyć (m.in. pozorności umowy pożyczki i braku przekazania kwoty pożyczki), gdyż żadna z osób zgłoszonych przez pozwanego (k. 96v) nie była świadkiem ustaleń i umowy stron, jak też dowód z zeznań świadków nie jest adekwatnym dowodem do wykazywania ogłoszenia likwidacji i upadłości pozwanego, oraz istnienia i wysokości zadłużenia z innego tytułu – okoliczności te winny być wykazywane dokumentami. Z tych względów wnioski w tym przedmiocie zostały oddalone także przez Sąd Apelacyjny.

Jeżeli chodzi o pozostałe wnioski dotyczące zwrócenia się o udzielenie informacji do Sądów Handlowego i Apelacyjnego we F., to pozwany, jako uczestnik postępowań przed tymi sądami, winien we własnym zakresie złożyć te dokumenty, których dotyczyły te wnioski i w tym celu Sąd Apelacyjny określił mu stosowny termin (k. 204v). Ponadto Sąd zobowiązał także pozwanego do złożenia tłumaczenia dokumentów stanowiących dowody zgłoszone przez niego w wykonaniu zobowiązania Sądu I instancji i przeprowadził dowody z tych dokumentów, jak też dokumentów dotyczących postępowań upadłościowych toczących się we F. wobec pozwanego i Spółki, którą reprezentował (k. 93v, 100-105, k. 207-225, k. 231).

Zarzuty apelacji dotyczące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. są w pełni uzasadnione. Zgodnie z tym unormowaniem: sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Przyjmuje się, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNP 2000/17/655). Należy podkreślić, że ocena dowodów winna uwzględniać wszystkie dowody przeprowadzone w postępowaniu oraz wszystkie okoliczności towarzyszące przeprowadzeniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności.

Natomiast ocena dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy nie odpowiada powyższym kryteriom. Przede wszystkim, co słusznie podnosi skarżący, ma charakter wybiórczy, bardzo lakoniczny i dowolny - Sąd Okręgowy całkowicie pominął dowody z dokumentów złożonych przez pozwanego, jak też dopuścił się błędów w zakresie logicznego rozumowania i sprzeczności z doświadczeniem życiowym, co skutkowało obdarzeniem niesłusznie wiarygodnością wersji powoda, nie pozwanego.

Zestawienie zeznań stron z powyższymi zasadami i pominiętymi dowodami prowadzi do odmiennych wniosków, niż te które zostały wyciągnięte przez Sąd Okręgowy. Przede wszystkim nie jest prawidłowe stanowisko Sądu jakoby doszło do zawarcia pomiędzy stronami skutecznej umowy pożyczki.

Wprawdzie powód przedstawił podpisaną przez strony umowę pożyczki i zabezpieczający ją weksel, ale całokształt zebranego materiału potwierdza wersję pozwanego, że faktycznie pożyczka nie miała miejsca, a zawarta w dniu 6.10.2014 roku umowa miała na celu zabezpieczenie spłaty powodowi wcześniejszych długów prowadzonej przez pozwanego Spółki (...) Wynika to z wiarygodnych zeznań pozwanego (k. 92v-93v).

Odmienne zeznania powoda (k. 136) jakoby faktycznie udzielił pozwanemu prywatnej pożyczki na dokończenie jakiejś inwestycji są sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Mianowicie poza sporem jest, że umowa była zawarta w zakładzie stolarskim pozwanego we F.. Przede wszystkim całkiem pozbawione logiki są twierdzenia powoda, że pojechał do F. z gotówką w złotówkach, że podczas wizyty u pozwanego miał przy sobie akurat kwotę 240000 zł, którą następnie po negocjacjach przekazał jako pożyczkę pozwanemu, któremu przecież złotówki także były zbędne, skoro, jak twierdzi sam powód, inwestycja miała być w A..

Ponadto nielogicznym jest także to, że powód udzieliłby pozwanemu kolejnej pożyczki w sytuacji, gdy miał świadomość jego niezbyt dobrej kondycji finansowej, która wynikała z prowadzonych postępowań naprawczych oraz na którą wskazywał brak spłaty znacznej należności z porozumienia ze stycznia 2014 roku. W takich warunkach powód nie ryzykowałby straty kolejnych środków.

W tych okolicznościach niewątpliwie bardziej wiarygodna i zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jest wersja pozwanego, że zawarcie umowy miało zabezpieczać zwrot powodowi przez pozwanego kwoty, która przysługiwała wówczas M. B. od prowadzonej przez pozwanego s.. S., jeśli ta nie dokona zapłaty. W szczególności, że kwota 240000 zł odpowiadała właśnie kwocie zaległości, jaką miała w dniu 6 października 2014 roku s.. wobec powoda - 57150 Euro (x 4, 19 zł). Jak wynika ze złożonych przez pozwanego dokumentów (k.100-105) dług wynosił pierwotnie 92150, 73 Euro, z czego do 6 października 2014 roku spłacono 35000 Euro, wobec czego do spłaty pozostało 57150, 73 Euro.

Wyrwana z kontekstu wypowiedź pozwanego, że umowa pożyczki była dla niego „gołym papierem” nie daje podstaw do uznania za niewiarygodne całości jego zeznań w sytuacji, kiedy mógł tak określić ten dokument, skoro faktycznie umowa pożyczki nie miała miejsca. Jednocześnie nie oznacza to, że strony nie miały zamiaru, aby umowa wywoływała jakiegokolwiek skutki. Z kontynuacji wypowiedzi samego pozwanego wynika, że miała wywoływać skutki tyle, że inne niż zawarcie umowy pożyczki – „miało to być zabezpieczenie, żeby spłacić zadłużenie” (k.93), „powód powiedział, że musi się zabezpieczyć jakbym nie spłacił tego, co mu jest winna moja firma” (k. 93v).

W konsekwencji błędnej i wybiórczej oceny dowodów Sąd Okręgowy poczynił błędne ustalenia faktyczne sprowadzające się do przyjęcia, że powód udzielił pozwanemu pożyczki. Natomiast ostatecznie w oparciu o całokształt zebranych dowodów Sąd Apelacyjny poczynił następujące ustalenia faktyczne:

Powód M. B. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą PPHU (...) w L., zaś pozwany K. B. prowadził we F. s. S., stanowiąca odpowiednik polskiej spółki z o.o. (...) te współpracowały od 2010 roku i powód dostarczał spółce pozwanego drewno z Polski. W grudniu 2013 roku S. S. zalegała powodowi kwotę 92150 Euro za faktury wystawione w okresie od 4.05.2013 roku do 04.10.2013 roku (faktury k. 114- 115, zeznania pozwanego k. 92v, wezwania do zapłaty i tłumaczenie k. 111- 113, k. 217-220).

Wyrokiem z dnia 4 stycznia 2014 roku Sąd Handlowy w C. wszczął postępowanie naprawcze wobec f. S. (k. 89). W ramach tego postępowania przyznał powodowi prawo pierwszeństwa do otrzymywania płatności i w związku z tym w dniu 31 stycznia 2014 roku pomiędzy firmami (...) S., reprezentowaną przez K. B. zostało zawarte porozumienie, w którym spółka uznała dług wobec powoda na kwotę 92150,73 Euro i zobowiązała się do jego spłaty w ratach do marca

2015 roku (k. 100-101, k. 207-210). Na poczet tej należności dokonała wpłat kwoty 30000 Euro w dniu 3 lutego 2014 roku oraz kwoty 5000 Euro w dniu 21 marca 2014 roku (k. 102 – 105, 211- 214). Następnie zaprzestała spłat.

Wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2014 roku Sąd Apelacyjny w C. – Sąd wielkiej Instancji w A. stwierdził zaprzestanie regulowania płatności ze strony pana K. B. z dniem 17 czerwca 2014 roku i otworzył postępowanie naprawcze wobec niego (wyrok k. 87v).

W październiku 2014 roku powód przyjechał do pozwanego do F. i strony ustaliły, że aby zabezpieczyć odzyskanie przez M. B. kwoty 57150 Euro, z którą zalegała wówczas s. S., należąca do w pozwanego spiszą umowę pożyczki i K. B. podpisze weksel, z czego powód skorzysta, jeśli spółka nie dokona zapłaty. Miało to wzmocnić sytuację powoda wobec innych wierzycieli i zapewnić pierwszeństwo spłaty (zeznania pozwanego k. 92v-93v). W dniu 6 października 2014 roku M. B. i K. B. spisali w biurze pozwanego we F. umowę pożyczki kwoty 240000 zł przez powoda pozwanemu. Na zabezpieczenie spłaty pożyczki K. B. wystawił weksel własny in blanco, który miał być wypełniony na kwotę zadłużenia wynikającą z umowy pożyczki (umowa k. 5-7, weksel k. 16, deklaracja k. 17). Faktycznie nie doszło do wypłaty pozwanemu kwoty 240000 zł, a wpisana do umowy kwota pożyczki odpowiadała równowartości ówczesnego zadłużenia s. S., prowadzonej przez pozwanego, w przeliczeniu na złotówki (57150 euro).

Wyrokiem z dnia 10 marca 2015 roku Sąd Apelacyjny w C. – Sąd wielkiej Instancji w A. przekształcił postępowanie naprawcze prowadzone przeciwko K. B. w likwidację sądową (wyrok k. 87-88).

W dniu 16 marca 2015 roku Sąd Handlowy w C. przekształcił postępowanie naprawcze wobec firmy E. S. w likwidację sądową z uwagi na zbycie składników jej majątku (k. 89).

Pismem z dnia 30 marca 2015r. (data doręczenia 15 kwietnia 2015 r.) powód złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki, wskazując na podstawę zawartą w § 4 ust. 1 umowy, tj. duże prawdopodobieństwo braku możliwości spłaty pożyczki przez pozwanego wyrażające się w problemach finansowych we F.. Jednocześnie wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 240.000 zł tytułem należności głównej oraz kwoty 6.904 zł tytułem odsetek w terminie 1 miesiąca od daty otrzymania wezwania. Następnie wypełnił weksel na kwotę 240.000 zł oraz pismem z dnia 17 lipca 2015 roku wezwał pozwanego do wykupu weksla na dzień 27 lipca 2015 roku w siedzibie kancelarii pełnomocnika powoda (pisma k. 8-9, 11, potwierdzenia odbioru k. 10, 12). Pozwany nie dokonał wykupu weksla i w dniu 17 listopada 2015 roku powód wystąpił przeciwko niemu z pozwem do Sądu Okręgowego w Lublinie o zapłatę.

W dniu 18 sierpnia 2016 roku Sąd Handlowy w C. zakończył postępowanie likwidacyjne wobec firmy E. S. (k. 91).

W dniu 10 lipca 2018 roku Sąd Apelacyjny w C. – Sąd Wielkiej instancji w A. orzekł o zakończeniu procesu likwidacji sądowej Pana K. B. z powodu braku aktywów (k. 303-304, tłumaczenie k. 309-310).

Jak wynika z powyższych ustaleń przeciwko pozwanemu K. B. toczyło się we F. postępowanie upadłościowe, wszczęcie którego wywoływało automatycznie, bez potrzeby dopełnienia jakichkolwiek formalności, skutki także w Polsce (§ 17 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) Nr 1346/2000 z 29 maja 2000 w sprawie postępowania upadłościowego - (Dz.Urz.UE.L Nr 160) oraz art. 20 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 2015/848 z dnia 20 maja 2015 roku w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz.UE.L Nr 141). Oznaczało to, że powód zamiast występować z pozwem w niniejszym postępowaniu winien zgłosić swoją ewentualną wierzytelność do pozwanego w toczącym się postępowaniu upadłościowym. Ponadto postępowanie upadłościowe (w szczególności o charakterze likwidacyjnym) nie pozostaje bez znaczenia dla toczących się innych postępowań sądowych. Dlatego też Sąd Apelacyjny był zobligowany z urzędu poczynić ustalenia co do biegu postępowania upadłościowego pozwanego K. B.. Niemniej jednak, obecnie, szersze wywody w tym przedmiocie są o tyle zbędne, że stwierdzenia te zdezaktualizowały się, gdyż wyrokiem z dnia 10 lipca 2018 roku Sąd Apelacyjny w C. – Sąd (...)w A. orzekł o zakończeniu procesu likwidacji sądowej Pana K. B. z powodu braku aktywów (k. 303-304, tłumaczenie k. 309-310). Tym samym obecnie przeciwko pozwanemu nie toczy się już postępowanie upadłościowe i o skierowanych przeciwko niemu roszczeniach orzeka sąd na ogólnych zasadach.

Ponadto z uwagi na to, że czynności będące przedmiotem niniejszego postępowania zostały dokonane za granicą (we F.) w pierwszej kolejności należało rozważyć jakie prawo będzie miało zastosowanie w niniejszym przypadku. Biorąc pod uwagę treść § 11 umowy (k. 7), w którym strony umowy określiły, że zastosowanie będą miały przepisy Kodeksu Cywilnego (przez co rozumiały ustawę polską - Kodeks cywilny z 1964 roku) należy stwierdzić, że do stosunku podstawowego zastosowanie mają przepisy prawa polskiego. Powód dochodził należności także na podstawie weksla i także w tym wypadku zastosowanie ma prawo polskie, co wynika z art. 79 prawa wekslowego z 1936 roku, który stanowi że skutki zobowiązania akceptanta wekslu określa prawo miejsca płatności wekslu. Na wekslu wskazano miejsce płatności „w L.”, czyli w mieście w Polsce.

Wbrew ocenie Sądu Okręgowego pozwany udowodnił, że faktycznie nie doszło do udzielenia mu pożyczki, a zawarta w dniu 6.10.2014 roku umowa pożyczki była czynnością pozorną, w ramach której strony ukryły czynność, która miała wywołać inne skutki – miała zabezpieczać zwrot powodowi przez pozwanego kwoty, która przysługiwała mu wówczas od prowadzonej przez pozwanego s. S., jeśli ta nie dokona zapłaty. Tym samym oświadczenie stron dotyczące pożyczki jest nieważne, gdyż zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Jednocześnie należy wskazać, że nie mamy tu do czynienia z odnowieniem (art. 506 § 1 k.c.), gdyż nie było wolą stron ustalenie, iż pozwany spełni to samo świadczenie tylko z innej podstawy (z tytułu pożyczki) w zamian za dotychczasowe (i to pomijając, że to nie pozwany był dłużnikiem pierwotnego zobowiązania). Przede wszystkim nie było intencją stron umorzenie dotychczasowego zobowiązania spółki, a wręcz odwrotnie - jego dodatkowe wzmocnienie poprzez powstanie zobowiązania pozwanego do zapłaty (k. 93v).

Jednocześnie Sąd Apelacyjny nie dokonuje szczegółowej analizy tego jaki charakter miało zobowiązanie ukryte pod umową pożyczki, czy w ogóle powstało (np. choćby z uwagi na toczące się wobec pozwanego wówczas postępowanie naprawcze), czy było ważne oraz czy w dalszym ciągu istnieje, gdyż było to zbędne dla rozstrzygnięcia. Powód w pozwie wskazywał na pożyczkę, jako podstawę swoich roszczeń (k. 2-4) i domagał się zasądzenia zwrotu pożyczki, co okazało się niezasadne, a rozważanie ewentualnej zasadności roszczeń powoda na innej podstawie naruszałoby art. 321 § 1 k.p.c. i stanowiłoby orzekanie ponad żądanie.

Należy dodać, że powód dochodził należności z tytułu umowy pożyczki ale także z weksla zabezpieczającego zwrot tej pożyczki, przy czym weksel ten miał w momencie wystawienia charakter weksla niezupełnego. Jak wskazał Sąd Okręgowy - w sytuacji, gdy weksel niezupełny wystawiony został w celu gwarancyjnym, to abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego ulega osłabieniu, bowiem dłużnik uzyskuje wówczas nowe uprawnienia do skorzystania z zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym (art. 10 prawa wekslowego) i podniesienia zarzutów przeciw roszczeniu cywilnemu, które miał gwarantować weksel i spór przenosi się wówczas z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego.

Także w niniejszym przypadku weksel in blanco (niezupełny) miał stanowić zabezpieczenie wykonania umowy pożyczki i mógł być wypełniony w przypadku niedokonania zwrotu w terminie pożyczonej kwoty, na kwotę zadłużenie wynikającego z umowy pożyczki (§ 6 umowy - k.6, deklaracja k. 17). Pozwany podniósł zarzut nieważności umowy pożyczki, który Sąd Apelacyjny uznał za skuteczny, a tym samym skoro nie istnieje roszczenie powoda z tytułu pożyczki, to nie mogło także powstać zobowiązanie wekslowe mające zabezpieczać zwrot tej pożyczki. Jak już wyjaśniono roszczeń z innego tytułu powód nie dochodził.

Z tych wszystkich względów na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I i oddalił powództwo M. B..

W konsekwencji zmiany merytorycznej rozstrzygnięcia zmianie podlega także rozstrzygnięcie co do kosztów i na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. powód, jako przegrywający sprawę, został obciążony obowiązkiem zwrotu pozwanemu kosztów procesu w I instancji w kwocie 7217 zł (wynagrodzenie pełnomocnika – 7200 zł i opłata od pełnomocnictwa – 17 zł).

Z uwagi na uwzględnienie apelacji powoda powód jest zobowiązany, jako przegrywający postępowanie także w drugiej instancji, do zwrotu pozwanemu kosztów tego postępowania w kwocie 20100 zł (12000 zł opłata od apelacji i 8100 zł wynagrodzenia pełnomocnika).

Na mocy art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. Sąd obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu na rzecz Skarbu Państwa poniesionych tymczasowo wydatków (kosztów tłumaczeń).